

Гаргантюа і Пантагрюель (скорочено)

Франсуа Рабле

Велетень Грангуз'є улаштував великий бенкет, коли в нього народився синочок. "Пити! Пити!" — заволала дитина. "Ке гран тю а!" — обізвався батько, що означало: "Яка велика горлянка!" Ось так і назвали малого — Гаргантюа.

Зростав Гаргантюа вільно — байдики бив, між двох стільців сидів. Але батько вважав, що його синочок дуже розумний, бо провів дослідження, чим краще витирати носа: чи шовковими хустками, чи подушками, чи капелюшками. Вирішив, що найкраще підходить маленьке гусеня, бо не тільки витирає, а ще й зігріває.

Гаргантюа виріс такий великий, що приїхавши до Парижу, зняв дзвони з Собору Паризької Богоматері, щоб повісити їх замість дзвоників на свою кобилу. Ледве його вмовили повернути.

У Парижі велетень вчився читати та писати, ходив до храму, розважався. Автор з особливим смаком змальовує, як Гаргантюа снідає: ковбаси, окости, шинка. Усе це здобрюється ложками гірчиці, яку служники заливають велетню в рот. Якось із салатом велетень проковтнув шістьох паломників. Але потім відпустив. Іншим разом він накрив язиком ділу армію.

Гаргантюа завзято воює проти підступного короля Пікрохоля. Гарматні ядра здаються йому мухами. Одним ударом ломаки він розвалив фортецю ворогів.

Друзі Гаргантюа веселі та завзяті. Особливо монах Жак, який більше б'ється, ніж молиться. На знак своїх перемог вони поставили пам'ятник з написом: "Розум людини сильніший за її кулак".

Після перемоги Гаргантюа з друзями повертається додому. Монах Жак просить друга подарувати йому право заснувати Телемський монастир. Споконвіку до монастирів ішли тільки кульгаві, горбаті потвори та нероби. Але в новий монастир приймали тільки здорових та веселих хлопців та дівчат. Вони там училися, читали корисні книжки, вивчали різні мови та музику, складали вірші, ходили на прогулянки, плавали тощо. Це було втілення мрії про гармонійне, щасливе та вільне життя.

Згодом Гаргантюа став дорослим чоловіком та одружився. На жаль, його дружина Бадебек померла невдовзі після народження сина.

Отже, Гаргантюа то плакав, бо сумував за дружиною, то реготав, бо радів синові — такому могутньому малюку. Кожного ранку Пантагрюель (так назвали сина) випивав молоко 4600 корів. Якось він розірвав навпіл ведмедя. До колиски його прикували ланцюгами, щоб він не зашкодив сам собі. Але він звалив колиску на плечі разом з ланцюгами та прийшов так до залу, де батько, за звичаєм, бенкетував. Пантагрюель наївся досхочу та розламав свою колиску на шматки. Коли Пантагрюель виріс, він навчався у багатьох навчальних закладах, та скрізь його не влаштовувала система

освіти: монахи диктують професорам, як читати лекції, єретиків спалюють на вогнищах, від лікарів їхне клістиром, а судді всі вбогі та недолугі. Нарешті в Парижі наш герой залишився та навчався добре. У цьому славетному місті він познайомився з Панургом – веселим молодиком, що полюбляв випити та попоїсти, був неабияким витівником і бешкетником. Гроші він здобуває крадіжками з церковної кружки. Мовляв, монахи оббирають народ гірше.

Ось задумав Панург одружитися. Та почав усім морочити голову, одружуватися чи ні? А якщо наречена виявиться поганою дружиною? То не одружуватися. А якщо доброю дружиною? Тоді одружуватися. І так він питав у ворожок, у блазнів та нарешті вирішив спитати оракула Чарівної Пляшки. Зібралися друзі у подорож.

У мандрах на них чекало безліч пригод.

На кораблі Панург купив у одного пихатого купця, що перевозив овець, найкращого барана за дуже великі гроші. Купив – та жбурнув тварину у хвилі. Інші барани всі стрибнули у воду слідом за головним. Так Панург залишився без баранини на вечерю, але помстився купцю за його пиху та образи.

Побували друзі на островах Великого Посту, де жили аскети, які відмовляли собі в усіх радощах життя та від того зробилися жорстокими й потворними. Завітали мандрівники й на острів М'ясних Ковбас — його жителі були ворогами тих, що постилися. У суперечках між усіма тими Гірськими Сосисками та Дикими Ковбасами, Паподулями та Папоманами відбивається тогочасний церковний розкол.

Найстрашнішим виявився острів Пухнастих Котів — у вигляді цих жорстоких ненажер Рабле змальовує суддів — нищих хабарників, які думають тільки про свій гаманець.

Нарешті друзі знаходять Чарівну Пляшку, і вона промовляє тільки одне слово: "Трінк!" Це означає — пити. Але ж Панург і без того не обминає чарчину з добрим вином. Що означає ця порада?

Одна мудра жінка розтлумачує друзям зміст цього лаконічного висловлювання: "Пити треба з витоків істини, знань, навчання, радощів. Багато часу доведеться витратити, щоб здобути справжнє Знання, істинну Науку. А коли друзі навчатися відрізняти світло від темряви, тоді й зможуть побачити, де дурна людина, а де хороша. Тоді Панург зможе знайти собі добру і чесну дружину".

З цим посланням Пантагрюель, братець Жак, Панург та автор книги знову вирушають у мандри.